

Calypogeia azurea

Blå säckmossa

Klass: *Marchantiopsida*, **Ordning:** *Jungermanniales*, **Familj:** *Calypogeiaceae*, **Släkte:** *Calypogeia* (säckmossor),
Art: *Calypogeia azurea* - blå säckmossa Stotler & Crotz **Synonymer:**

Kännetecken

Blå säckmossa är en upp till 3 cm lång och 2 mm bred, blekgrön bladlevermossa. Bladen är ovala och bredast vid basen och överliggande. Stiplerna är djupt urnupna. Oljekropparna i bladcellerna är blåvioletta eller azurblå. I levande tillstånd är arten lätt att känna igen genom sina blå oljekroppar. Dessa försvinner dock efter några dagars torka inomhus och då är arten svår att skilja från sumpsäckmossa *C. muelleriana*. Sporkapslar och groddkorn är mycket sällsynta.

Utbredning och status

Arten är boreal till montan och i Sverige känd från ett 100 lokaler från Skåne i söder till Norrbotten i norr. De flesta moderna fynden är gjorda i Hälsingland och Ångermanland. Arten är funnen i ett stort antal länder men tycks överallt vara sällsynt. Av övriga nordiska länder är den påträffad i Danmark och Norge, men tycks saknas i Finland. Arten är även uppgiven för ett flertal andra länder i Europa, från Madeira och Portugal i sydväst och Rumänien i sydost och norrut till Ryssland och Uralbergen i norr. Utbredningen tycks sträcka sig från Kaukasus österut via Sibirien till Japan. Fynd av blå säckmossa är även uppgivna för östra Nordamerika. Arten är rödlistad även i flera andra länder i Europa.

Ekologi

Mossan växer vanligen på fuktig humus eller lerblandad jord i granskog men även på lövförna i sumpskog, gärna i anslutning till källor eller andra utströmningsområden. Liksom övriga säckmossor tål arten varken uttorkning eller full solbelysning någon längre tid. Till skillnad från övriga arter i släktet föredrar blå säckmossa relativt näringsrika skogar och ofta skogsmiljöer med rörligt grundvatten.

Hot

Största hotet utgörs av kalavverkning och andra skogliga bruksformer som innebär kraftig ljusexponering av växtplatserna eller som gör att plantorna torkar upp. Även försurning av växtplatserna hotar artens existens och fortlevnad.

Åtgärder

För att behålla arten i Sverige behöver skuggande träd- eller buskgrupper lämnas på och runt växtplatserna vid eventuell avverkning så att inte bestånden torkar ut eller exponeras för fullt solljus någon längre tid. Det är även viktigt att minska utsläppen av försurande ämnen till luft och vatten, så att markens syra-bas status kan återställas på sikt.

Övrigt

Utländska namn - NO: Blåflak; GB: Blue Pouchwort.

Litteratur

- Arnell, S. 1948. *Calypogeia Mülleriana* och *C. Trichomanis*. Smärre uppsatser och medd. *Svensk Bot. Tidskr.* 42: 177-178.
- Arnell, S. 1956. *Illustrated Moss Flora of Fennoscandia I. Hepaticae*. Lund.
- Damsholt, K. 2002. *Illustrated flora of Nordic liverworts and hornworts*. -- Nordic Bryological Society, Copenhagen and Lund
- Hallingbäck, T. 1993. Blå säckmossa, *Calypogeia azurea*, i Sverige. *Myrinia* 3: 42-45.
- Hill, M.O., Preston, C.D. & Smith, A.J.E. 1991. *Atlas of the bryophytes of Britain and Ireland. Vol. 1. Liverworts*. Harley Books, Colchester.

Författare

Tomas Hallingbäck 1998. Reviderad 2010. © ArtDatabanken, SLU 2010.